

Abu Hanifa om vigtigheden af partimæssigt arbejde

Af Taimullah Abu-Laban

Abu Hanifa (må Allah være tilfreds med ham) havde en stærk holdning om nødvendigheden af det partimæssige arbejde for at påbyde *maruuf* (det rette) og forbyde *munkar* (det slette). Følgende begivenhed fandt sted efter, at Abu Hanifas ven, Ibrahim al-Saaigh (må Allah være tilfreds med ham), blev dræbt af guvernøren Abu Muslim al-Khurasani.

Ibn al-Mubarak er beretningsmanden:

»Da Abu Hanifa hørte om drabet på Ibrahim al-Saaigh græd han så meget, at vi troede han (Abu Hanifa) ville dø (af gråd). Så jeg sad alene med ham, hvor Abu Hanifa fortalte mig: "Han (Ibrahim) var ved Allah en forstandig mand og jeg frygtede sandelig, at en sådan sag (drab) ville ramme ham!" Jeg spurgte: "Og hvad var grunden til det?"

Abu Hanifa svarede: "Han plejede at komme forbi og spørge mig, og han var meget stræbsom i sin adlydelse af Allah. Og han besad meget *wara'* (arabisk: *wara'* = én som undlader tvivlsspørgsmål). Når jeg fremlagde noget for ham, så ville han spørge mig ind til det. Nogle gange ville han hverken acceptere eller smage det (kunne ikke lide mit svar), og nogle gange accepterede han det og spiste det (kunne lide mit svar).

Så han (Ibrahim) spurgte mig (Abu Hanifa) om påbud af *maruuf* (det rette) og forbud mod *munkar* (det slette), hvor vi var enige om, at det var en *farid* (pligt) fra Allah den Ophøjede. Så sagde han (Ibrahim) til mig: "Ræk mig din hånd, så jeg giver dig mit lydighedsløfte." Derefter formørkede verdenen mellem mig og ham (Abu Hanifa og Ibrahim al-Saaigh mødtes ikke længere)." Så spurgte jeg (Ibn al-Mubarak spørger Abu Hanifa): "Og hvorfor det?"

Abu Hanifa svarede: "Han (Ibrahim) kaldte mig til en af Allahs pligter, men jeg undgik ham. Jeg sagde til ham (Ibrahim): "Hvis en enkelt mand alene udfører det (påbud af *maruuf* og forbud mod *munkar*) bliver han dræbt, hvorefter folks tilstand ikke forbedres. Men man skal finde retskafne hjælpere og en leder over dem, som er sandfærdig i sin *deen* og ikke går imod (sandheden)".

Abu Hanifa fortsætter med at fortælle Ibrahim: "Hver gang han (Ibrahim) kom til mig, så var det som en insisterende modpart i en retssag, der konstant vil bringe mig for en dommer (altså Ibrahim tilbød hele tiden at give Abu Hanifa lydighedsløftet)".

Abu Hanifa fortsætter med at fortælle Ibrahim: "Denne sag (påbud af *maruuf* og forbud mod *munkar*) kan ikke klares af en enkelt mand, da profeterne ikke kunne klare den foruden pagten fra Himlen, som blev indgået med dem. Og dette er en *fard* (pligt), som er anderledes fra andre pligter. Fordi de andre pligter udføres individuelt. Men når en enkelt mand påbyder det (*maruuf*) så er hans blod truet, og han udsætter sig selv for livsfare. Så jeg frygter, at han smider sig selv mod døden. Og hvis manden dør, så vil andre ikke have modet til at udsætte sig selv for samme fare, men de vil være passive."«

Kilde: "*Ahkaam al-Quraan*", skrevet af al-Jasaas i kapitlet "*Baab fard al-amr bil-maruuf wal nahi an al-munkar*" (den oprindelige arabiske tekst er placeret sidst i artiklen).

Visdommen bag Abu Hanifas ord

Beretningen forklarer, at Ibrahim al-Saaigh tog til Abu Hanifa (må Allah være tilfreds med dem begge), fordi han ville tage ham med for at stille guvernøren Abu Muslim al-Khurasani til regnskab. Lydighedsløftet, som Ibrahim al-Saaigh tilbød Abu Hanifa, var udtryk for hans velvilje om at arbejde med Abu Hanifa, og give ham det sidste ord.

Abu Hanifa prøver derefter at forklare Ibrahim al-Saaigh, at et sådant arbejde – påbud af *maruuf* og forbud mod *munkar* – er et partimæssigt arbejde og ikke et individuelt anliggende. Fordi selv profeterne formåede ikke at klare denne opgave uden hjælp fra Himlen.

For hvis dette arbejde overlades til en enkelt mand, så vil det være let for tyrannen at udrydde modstanden ved blot at dræbe denne enkelte mand. Dette vil medføre håbløshed, da drabet på denne mand, vil skabe frygt og efterlade en følelse af magtesløshed hos befolkningen.

Læser man beretningen nøje finder man, at Abu Hanifa stillede følgende krav til dette parti, som skal påbyde *maruuf* og forbyde *munkar* overfor magthaverne:

1. Hjælperne, altså medlemmerne af dette parti, skal være retskafne muslimer.
2. Partiets ledelse skal være sandfærdige muslimer og de må ikke gå imod sandheden. Altså skal deres metode være udledt fra Islam, og de må ikke indgå kompromiser med fjenden.

3. Partiet skal arbejde for at realisere sanselige resultater, og det er derfor ikke tilstrækkeligt, at gruppen arbejder for Allahs skyld.
4. Det partimæssige arbejde er et politisk arbejde, centreret omkring påbud af maruuf og forbud mod munkar overfor magthaverne.

Islamiske tekster, der bekræfter Abu Hanifas mening

Allah (swt) siger i surat Ali-Imraan:

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

”Og lad der være en gruppe iblandt jer (muslimer), som kalder til det gode (Islam) og de påbyder det rette og forbyder det slette, og disse er de succesrige.” **[03:104]**

Allah forpligter muslimerne her til etableringen af mindst én gruppe, fordi verset kortlægger gruppens arbejde som værende:

- a) kaldet til det gode (Islam)
- b) påbud af maruuf og forbud mod munkar.

Mange andre entydige tekster i både Quran og Sunnah fortæller os, at kaldet til Islam er *fard* (pligt) og det samme er påbud af *maruuf* og forbud mod *munkar*. Dette er en *qareenah* (indikation) på, at etableringen af denne gruppe er *fard*, fordi gruppens arbejde er *fard*.

Ydermere er det *fard* for denne gruppe at have én *ameer* (leder). Dette er fordi shari’ah har forpligtet enhver gruppe på tre mennesker og opefter, at disse skal udpege en leder over dem:

لا يحل لثلاثة يكونون بفلاة من الأرض إلا أمروا عليهم أحدهم

”Det er ikke tilladt for tre (personer), som befinder sig i en vildmark på jorden, ikke at udpege en leder over dem.” Berettet af Ahmad

Denne hadith taler om tre personer, som rejser sammen . Men da det gruppemæssige arbejde er større og mere kompliceret end en rejse, og da antallet af personer i en gruppe er højere end tre, så gælder denne pligt over ethvert parti ud fra princippet om mafhuum al-muwafaqa (den harmoniske betydning).

Abi Amamah beretter følgende om Profeten (saws), hvilket understreger mægtigheden af dette partis arbejde, hvad angår udfordring af magthaverne:

عرض لرسول الله صلى الله عليه وسلم رجل عند الجمرة الأولى فقال : يا رسول الله ، أي الجهاد أفضل؟ فسكت عنه . فلما رمى الجمرة الثانية سأله ، فسكت عنه . فلما رمى جمرة العقبة ، ووضع رجله في الغرز ليركب ، قال : " أين السائل؟ " قال : أنا يا رسول الله ، قال : " كلمة حق تقال عند ذي سلطان جائر "

"En mand kom til Profeten (saws) ved kastet af den første sten (under hajj), så spurgte han: "O Allahs sendebud. Hvilken jihaad er bedst?" Så svarede han (saws) ham ikke. Da han (saws) kastede den anden sten, spurgte manden igen. Så svarede han (saws) ham ikke. Efter han (saws) kastede 'aqaba-stenen, lagde han (saws) sine ben ved sadlen for at ride. Han (saws) sagde: "Hvor er spørgeren?" Han svarede: "Jeg er her o Allahs sendebud." Han (saws) sagde: "Et sandt ord overfor en tyrannisk regent." Berettet af Ibn Majah

---

أحكام القرآن للجصاص» باب فرض الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر» مطلب : فيمن غصب متاع رجل يسعه قتله حتى يستنقذ المتاع...

(حديث مقطوع) وحدثنا مكرم بن أحمد القاضي ، قَالَ : حدثنا أحمد بن عطية الكوفي ، قَالَ : حدثنا الحماني قَالَ : سمعت ابن المبارك يقول: لما بلغ أبا حنيفة قتل إبراهيم الصائغ بكى حتى ظننا أنه سيموت ، فخلوت به فقال : كان والله رجلا عاقلا ، ولقد كنت أخاف عليه هذا الأمر ؛ قلت : وكيف كان سببه ؟ قَالَ: كان يقدم ويسألني ، وكان شديد البذل لنفسه في طاعة الله وكان شديد الورع، كنت ربما قدمت إليه الشيء فيسألني عنه ولا يرضاه ولا يذوقه وربما رضيه فأكله ، فسألني عن الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر ، إلى أن اتفقنا على أنه فريضة من الله تعالى فقال لي : مد يدك حتى أبايعك ! فأظلمت الدنيا بيني وبينه ؛ فقلت : ولم ؟ قَالَ : دعاني إلى حق من حقوق الله فامتنعت عليه ، وقلت له : إن قام به رجل وحده قتل ولم يصلح للناس أمر ، ولكن إن وجد عليه أعوانا صالحين ورجلا يرأس عليهم مأمونا على دين الله لا يحول ، قَالَ: وكان يقتضي ذلك كلما قدم على تقاضي الغريم الملح كلما قدم علي تقاضاني، فأقول له : هذا أمر لا يصلح بواحد ما أطاقت الأنبياء حتى عقدت عليه من السماء ، وهذه فريضة ليست كسائر الفرائض ؛ لأن سائر الفرائض يقوم بها الرجل وحده وهذا متى أمر به الرجل وحده أشاط بدمه وعرض نفسه للقتل فأخاف عليه أن يعين على قتل نفسه ، وإذا قتل الرجل لم يجترئ غيره أن يعرض نفسه ولكنه ينتظر فقد قالت الملائكة: أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ سورة البقرة آية 30 ثم خرج إلى مرو حيث كان أبو مسلم ، فكلمه بكلام غليظ فأخذه، فاجتمع عليه فقهاء أهل خراسان وعبادهم حتى أطلقوه ، ثم عاوده فزجره ، ثم عاوده ثم قَالَ : ما أجد شيئا أقوم به لله تعالى أفضل من جهادك ولأجاهدك بلساني ليس لي قوة بيدي ، ولكن يراني الله وأنا أبغضك فيه فقتله.